

Factsheet 6b: Contactmogelijkheden reduceren, vernatting

Korte beschrijving techniek

Vernatting kan door de grondwaterspiegel te verhogen of het gebied met oppervlaktewater te inunderen (onder water laten lopen). In geval van doorvergiftigingsrisico's zijn vooral soorten hoger in de voedselketen kwetsbaar. Door de verontreinigde delen van een leefgebied te vernatting, kan voorkomen worden dat gevoelige soorten nog verblijven of foerageren (voedsel zoeken) op (een deel van) de verontreinigde locatie. Soorten als regenwormen – een stapelvoedsel en daarmee ook een belangrijke route voor doorvergiftiging – zullen niet of in veel lagere dichtheden aanwezig zijn als het waterpeil op of boven maaiveld staat. De toegankelijkheid en geschiktheid van vernatting gebieden voor wormetende vogels en zoogdieren is lager dan voor droge delen. Ook grote grazers hebben over het algemeen een voorkeur voor drogere delen van een terrein. Hierdoor zullen ze beperkter of niet meer in aanraking komen met de verontreiniging.

Toepasbaarheid in verschillende situaties

- Beoogd bodemgebruik en bodemtype en -eigenschappen

Dit is een toepassing die vooral voor natuur geschikt is, maar ook voor groen met natuurwaarden en ander groen. Voor landbouw, wonen met tuin en volks- en moestuinen is dit een minder geschikte maatregel, omdat voor bepaald gebruik (teelt van gewassen/planten, begrazing door vee) het verhogen van het (grond)waterpeil nadelige gevolgen kan hebben.

- Type verontreiniging

Het is een maatregel die voor alle typen verontreinigingen bruikbaar is als manier om contact tussen gevoelige soorten en de verontreiniging te beperken. Voor zware metalen komt daarbij dat vernatting voor sterkere vastlegging (lagere beschikbaarheid) in de bodem zorgt (zie factsheet 5C). Bij arseen kan de vernatting juist voor een verhoogde beschikbaarheid in de bodem zorgen. Voor de meeste organische verontreinigingen zal de beschikbaarheid door vernatting iets afnemen, maar ook de afbraak kan geremd worden door zuurstofloze omstandigheden.

- Omvang van verontreiniging

Dit is een maatregel die het meest effectief is voor grootschalige verontreinigingen, omdat peilbeheer pas op grotere oppervlaktes effectief toepasbaar is. Het een maatregel die goed meegenomen kan worden in gebiedsontwikkelingsplannen.

Neveneffecten en bijbehorende risico's

De betreedbaarheid voor mensen neemt ook af door vernatting. Ook het oorspronkelijke natuurype zal naar alle waarschijnlijkheid wijzigen. Het vernatten vraagt om goede afstemming met (grond)waterpeilbeheerders en er dient nagegaan te worden of andere gebruiksfuncties in de omgeving geen nadelige gevolgen ondervinden van een gewijzigd peilbeheer.

Tijdschaal en schaal ruimtelijke impact maatregel

Vernatting betekent dat er een verschuiving plaats zal vinden in de levensgemeenschap op de locatie. Voor soorten die zich niet onder langdurige zuurstofarme condities kunnen handhaven en hogere organismen die hun voedsel betrekken uit de droge bodem (bijv. kleinere worm- en insectenetende vogels en zoogdieren) zal een vernatte locatie minder geschikt zijn. Afbraak van organisch stof kan door vernatting trager verlopen, waardoor ophoping van organisch materiaal in en op de bodem plaats kan vinden. Voordeel van vernatting is dat er geen afdekking van de bestaande bodem plaatsvindt, waardoor de zaadbank niet verloren gaat. Echter, de zaadbank van een oorspronkelijk droge locatie zal vaak soorten bevatten die minder tolerant zijn voor zeer natte omstandigheden. Een potentieel voordeel is dat fosfaten onder gereduceerde condities ook minder beschikbaar zijn en doelen voor voedselarme vegetatietypen dus eenvoudiger te bereiken zijn. De fosfaten zullen echter weer vrijkomen op het moment dat de vernattingsmaatregelen ongedaan worden gemaakt en de bodem verdroogd. Het is een maatregel die vraagt om een aangepast vegetatie-/natuurdoeltype, omdat het proces van vastlegging omkeerbaar is wanneer de locatie wordt verdroogd. Voor open weidelocaties waar steltlopers foerageren, kan een vernatte locatie juist geschikter worden als foerageergebied. In dat geval is het zinvol om na te gaan of doorvergiftigingsrisico's voor de verwachte soorten relevant zijn.

Nazorg, monitoring en instandhouding

Bij vernatten zal een ander (grond)waterpeilbeheer ingesteld dienen te worden en zal het beheer aangepast moeten worden op onderhoud van natte vegetatie. Het waterpeil dient ook gehandhaafd te blijven, wat vraagt om goede afstemming met (grond)waterpeilbeheerders. De aanwezigheid van verontreinigde grond dient geregistreerd te worden, aangezien de verontreiniging niet weggenomen wordt.

Duurzaamheid ingreep

Door vernatting worden de risico's gereduceerd maar niet volledig weggenomen. Wanneer wordt gestopt met vernatten, zal de oude situatie met bijbehorende risico's weer aanwezig zijn. Vernatten wordt in natuurgebieden vaak ingezet om natuurdoelen te verwezenlijken: in verontreinigde gebieden kan dit een zowel als risicoreducerende als natuurbeheersmaatregel ingezet worden.